

Särtryck ur Göteborgs
handels- och
sjöfarts-tidning 10
februari 1943.
Bundn...

Vardagstryck

National Library
of Sweden

Bundna eller icke?

Det är märkliga skäl, som i dessa dagar framföres för att vi icke skola ändra någonting i fråga om »resetrafiiken» till och från Norge. I tidningen Folket, där en framstående socialdemokratisk riksdagsman fört pennan, formuleras de så här:

»Har man en gång träffat en överenskommelse av fri vilja, låt vara att motparten förefaller osympatisk och förbindelsen olustig, så får man hålla den så länge dess förutsättningar inte ändrats.»

Denna ståndpunkt utlägges ytterligare på det sättet, att det inte vore någon ärofull hållning att nu, när krigslyckan vänt sig mot Tyskland, bryta en överenskommelse, som ingåtts när detta land var en fruktad och skräckinjagande makt. Som synes rör sig tidningen med två skilda uppfattningar rörande överenskommelsens art. I ena fallet betecknas den såsom framgången ur fruktan och skräck, i andra såsom fullt frivillig. Den förstnämnda tolkningen brukas för att försvara resetrafiikens inledande, den andra för att försvara dess fortsättande. Hade vi i juni 1940 avslagit de tyska anspråken hade detta »möjligen» framkallat en konflikt med antingen en neslig svensk reträtt eller också ett krig som följd. Tydligare kan icke utsägas, att åtminstone förf. själv handlat under trycket av ett tvångsläge. Icke dess mindre känner han sig numera förpliktad på samma sätt som om överenskommelsen varit fullt frivillig. Han är beredd att stå för den som för sitt äktenskapslöfte. Endast om striderna i Norge åter komme i gång skulle han känna sig löst ur bannet.

Aftontidningen kommer för sin del från en annan utgångspunkt till samma resultat: »Vi ha för vår del aldrig varit anhängare av denna resetrafiik. Sedan avtalet en gång träffats anse vi dock, att det binder vårt land och vår regering intill dess grunden för dess giltighet upphör eller eljest skäl föreligga för dess uppsägning. Att utan dylika skäl nu upphäva eller uppsäga förbindelsen har en bismak av konjunkturpolitik, som icke ter sig alldeles tilltalande.» Denna bevisföring kunde onekligen varit mera övertygande. Tidningen har från början betraktat anordningen såsom olycklig och för landet skadlig. Den har i detta stycke icke ändrat mening. Likafullt anser den, att den skadliga trafiken bör fortsätta, ity att en uppsägning av överenskommelsen skulle se ut som konjunkturpolitik.

Det märkliga, och överraskande, i här anförda uttalanden ligger i det ringa mått av rörelsefrihet, som där tillerkännes den egna statsledningen. När saken tidigare varit på tal har från regeringens sida hävdats motsatsen, att vår rörelsefrihet varit obesuren, att överenskommelsen, som löper på obestämd tid, när som helst kan från vår sida uppsägas. Varför har man nu växlat in på ett helt nytt spår? Är det därför, att man på sina håll tycks vilja ta regeringen på orden?

Tesen, att överenskommelsen om resetrafiiken är något slags gentle-

men's agreement, som vi för vår heders skull äro nödsakade att hålla fast vid och för vår del infria, förefaller ur många synpunkter äventyrlig. Utfästelsen kan omöjligen ha varit ovillkorlig. Den måste ha varit knuten till vissa förutsättningar. Detta är självklart, ty ingen utrikesledning i världen med huvudet i behåll skulle utan villkor ha gått med på en sådan anordning. Av förutsättningarna känna vi en, nämligen att striderna i Norge upphört. En annan, lika självklar, är, att anordningen icke inkräktar på vår egen säkerhet. I den stund den blir ett hot mot landet äro vi icke blott berättigade utan förpliktade att bringa den ur världen. En regering, som icke handlar i enlighet härmed, skulle göra sig själv omöjlig.

Redan detta gör det både olämpligt och olyckligt att omtolka överenskommelsen rörande resetrafiiken, vilken form den nu har, till ett evighetsavtal. Det finns någonting annat att tillägga, som i lika mån bör mana till återhållsamhet med detta slags bevisföring. Om svenska folket blir utledset på den nuvarande anordningen och genom riksdagen eller på annat sätt kräver en ändring, skulle en sådan då ej kunna genomföras, därför att det ser ut som konjunkturpolitik? I så fall stode det illa till med svensk demokrati. En klart manifesterad folkmening bör självfallet tillmätas samma vikt och betydelse i denna sak som i alla andra allmänna angelägenheter.

Den enda ståndpunkt, som är förenlig med landets intressen, är att vår rörelsefrihet är obesuren. Med andra ord, avtalet kan när som helst bringas ur världen. Denna uppfattning av läget måste med all kraft hävdas inte bara i det inre meningsskiftet utan också utåt. Har detta icke blivit på ett betryggande sätt klargjort när överenskommelsen ingicks, så är ett allvarligt fel begånget, för vilket icke riksdagen, knappast ens regeringen men väl utrikesministern kan göras ansvarig.

Vår belägenhet är samnerligen icke så gynnsam, att vi ha någon anledning att ytterligare förvärta den genom att utsträcka konsekvenserna av våra avsteg från den neutrala rättfärdighetens väg längre än som är strängt nödvändigt. Resetrafiiken och vapentransiteringarna äro en olycka, det bliver för varje dag allt mera uppenbart. Man behöver icke vara i besittning av något större mått av framsynthet för att förstå, att en sådan vänskapshandling mot en av de krigförande måste ha förvecklingar i följe. Vad finns det då för rim och reson i att göra överenskommelsen mera bindande, mera förpliktande, mera omfattande än den i verkligheten är, eller i att stämpla dem, som vilja ha ett slut på denna nationella förödmjukelse, såsom krigshetsande resolutionsskrivare?

De, som närmast bära ansvaret för hithörande ting, skulle handla klokt om de snarast och med tillbörligt eftertryck toge avstånd från utläggningarna i Folket och Aftontidningen.

